

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

41070

Aşağıdaki sorularımın **Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri ERSOY** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP**Bitlis Milletvekili**

Türkiye'de yazma eser TÜYEK'İN veri tabanı olan Portal.Yek.Gov.Tr adresine göre 640.000'den fazla eser kaydını hâiz olan büyük bir envanteri kapsamaktadır. Bu envanter, Anadolu ve Mezopotamya coğrafyasının çok dilli, çok kültürlü ve çok inançlı tarihsel birikimini yansıtmaktadır. Ancak Kürt diliyle kaleme alınmış yazma eserlerin tespiti, tasnifi ve kataloglanması meselesi uzun yıllar boyunca ihmal edilmiş; bu durum hem akademik çevrelerde hem de kamuoyunda tartışma konusu olmuştur.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından önceki yıllarda yapılan resmî açıklamalarda, kamu koleksiyonlarında yalnızca 25 adet Kürtçe yazma eser bulunduğu ifade edilmiştir. Oysa Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı bünyesinde görev yapan uzmanların yürüttüğü titiz çalışmalar sonucunda yaklaşık 1,5 yıl önce bu sayı 79'a çıkarılmış, yeni tespit edilen eserler dijital sisteme yüklenmiş ve bu doğrultuda çalışmalar sürdürülmüştür.

Bununla birlikte, özellikle "Kürtçe Nadir Eserler" ağırlıklı olan Şarkiyat Koleksiyonu kapsamında yapılan kataloglama çalışmasının yaklaşık 1,5 yıl önce tamamlanmış olmasına rağmen, söz konusu koleksiyonun kurumsal dijital sisteme "Şarkiyat Koleksiyonu" başlığı altında gerektiği şekilde dahil edilmediği ve araştırmacı erişimine açılmadığı ifade edilmektedir. Oysa bu araştırmadan çok sonra dahi tespit edilen farklı dillere ait koleksiyonların kataloglama işlemleri tamamlanır tamamlanmaz sistemde yayımlandığı görülmektedir. Bu durum, Kürtçe yazma eserlerin görünürlüğünün ve erişilebilirliğinin kasıtlı biçimde geciktirildiği yönünde ciddi soru işaretleri doğurmaktadır.

Mevcut bilgiler ışığında, Şarkiyat Koleksiyonu başlığı altında çoğunluğu Kürtçe divanlar, edebi metinler, mevlidler, dil bilgisi kitapları ve İslam ilimlerine dair 130 tanesi Kürtçe çalışmalar olan 94 cilt içerisinde toplam 195 eserden oluşan yazma eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı dijital sistemine yüklenmesi engellenmektedir. Ayrıca kataloglama izni bekleyen ve içerisinde

300–400 civarında Kürtçe yazma eser bulunduğu tahmin edilen başka bir koleksiyonun da bulunduğu belirtilmektedir. Ancak bu koleksiyonlara ilişkin çalışmaların çeşitli gerekçelerle bekletildiği ve izin süreçlerinin işletilmediği yönünde bilgiler mevcuttur.

Kültürel mirasın korunması ve kamuya açık, şeffaf biçimde erişime sunulması anayasal bir sorumluluktur. Kürtçe yazma eserlerin sistematik biçimde envantere dahil edilmemesi, kataloglarının geciktirilmesi veya erişime açılmaması; eşitlik ilkesi, kültürel çoğulculuk ve bilimsel özgürlük açısından ciddi sakıncalar doğurmaktadır. Özellikle içinde bulunduğumuz Barış ve Demokratik Toplum Süreci bağlamında, kültürel haklar ve tarihsel mirasın görünürlüğü demokratikleşmenin temel unsurlarından biridir. Bu çerçevede iddia edilen uygulamalar yalnızca bürokratik bir gecikme değil, aynı zamanda kamusal sorumluluğun ihlali anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı bünyesinde kayıtlı toplam yazma eser sayısı kaçtır? Bu envanter içerisinde Kürtçe yazma eser sayısı kaçtır? Bu eserlerin kataloglama süreci hangi tarihte tamamlanmıştır? Bu eserlerin her biri için eser adı, müellif bilgisi, yazım/istinsah tarihi, dili, içeriği ve mevcut katalog numarası nedir? Son 5 yıl içerisinde bu sayı nasıl değişmiştir?
2. “Kürtçe Nadir Eserler”in ağırlıkta olduğu belirtilen Şarkiyat Koleksiyonu kaç cilt ve kaç eserden oluşmaktadır? Bu koleksiyondaki kaç eserin dili Kürtçedir? Kataloglama işlemi tamamlanmış olmasına rağmen bu koleksiyondaki 94 cilt ve 130 tanesi Kürtçe, 3 tanesi Farsça, 62 tanesi Arapça olan 195 yazma eser neden kurumsal dijital sisteme dahil edilmemiştir?
3. Kürtçe yazma eserlerin kaç dijital ortama aktarılmıştır? Araştırmacıların çevrimiçi erişimine açık Kürtçe yazma eser sayısı kaçtır? Kurumun dijital katalog sisteminde “Kürtçe” dil filtresi ile doğrudan arama yapılabilmekte midir? Değilse neden?
4. İçerisinde 300–400 civarında Kürtçe yazma eser bulunduğu tahmin edilen ve kataloglama izni bekleyen koleksiyon hangisidir? Bu koleksiyon için kataloglama izni neden verilmemiştir? Söz konusu gecikmelerle ilgili idari bir soruşturma yürütülmüş müdür?
5. Kürtçe yazma eserlerin kataloglanmasının geciktirilmesi veya erişime açılmaması yönündeki iddialar hakkında Bakanlığınızın değerlendirmesi nedir? Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanı’nın görev ihmali veya ayrımcı uygulama yaptığı yönündeki iddialar araştırılmış mıdır?
6. Kürtçe yazma eserlerin tespiti, korunması ve erişilebilirliğinin artırılması için özel bir eylem planı hazırlanmakta mıdır? Bakanlığınızda Kürt dili, paleografyası ve klasik Kürt edebiyatı alanında çalışan uzman personel sayısı kaçtır?
7. Bakanlığınızca Kürtçe yazma eserlerin restorasyonu ve bilimsel yayına hazırlanmasına yönelik yürütülen bir proje var mıdır?
8. Kurum bünyesinde çok dilli kültürel mirasın eşit biçimde temsilini sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir izleme veya denetim mekanizması bulunmakta mıdır?